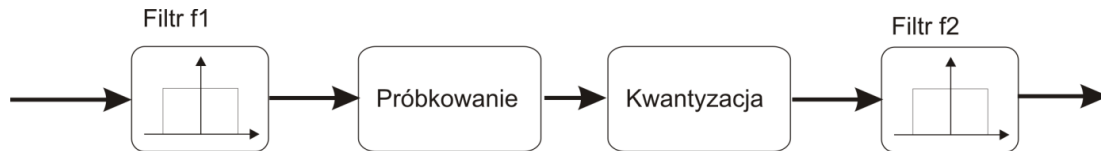

Laboratorium Cyfrowego Przetwarzania Sygnałów

Tytuł: Próbkowanie i kwantyzacja sygnałów ciągłych

1 Opis działania aplikacji

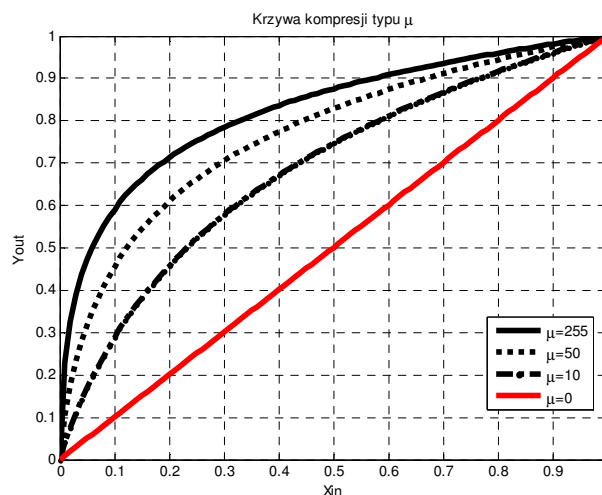
Skrypt należy uruchomić wpisując w linii komend `lcps1`. Okno programu, które otworzy się z domyślnymi parametrami zostało przedstawione wraz z opisem na rysunku 3. Po wybraniu żądanego sygnału do przetwarzania dokonywane są następujące operacje (patrz rys. 1): filtracja dolnopasmowa (określona przez częstotliwość odcięcia – `filtr1`), próbkowanie (określone przez częstotliwość próbkowania), kwantyzacja (kwantyzator równomierny lub nierównomierny o określonej liczbie poziomów kwantyzacji), filtracja dolnoprzepustowa nr 2.

Rysunek 1. Schemat przedstawiający operacje wykonywane przez skrypt

Kwantyzator nierównomierny określony jest przez krzywą kompresji typu μ (patrz rys. 2) daną wzorem:

$$y(x) = X_{max} \frac{\log\left[1 + \mu \frac{|x|}{X_{max}}\right]}{\log[1 + \mu]} \cdot \text{sign}(x).$$

Rysunek 2. Krzywa kompresji typu μ

Wybiera rodzaj wyświetlanego wykresu, po zmianie typu należy kliknąć Odśwież

Określa zakres osi X na wykresach; dziesiętnikowanie zmniejsza liczbę wyświetlanych próbek - co przyspiesza działanie

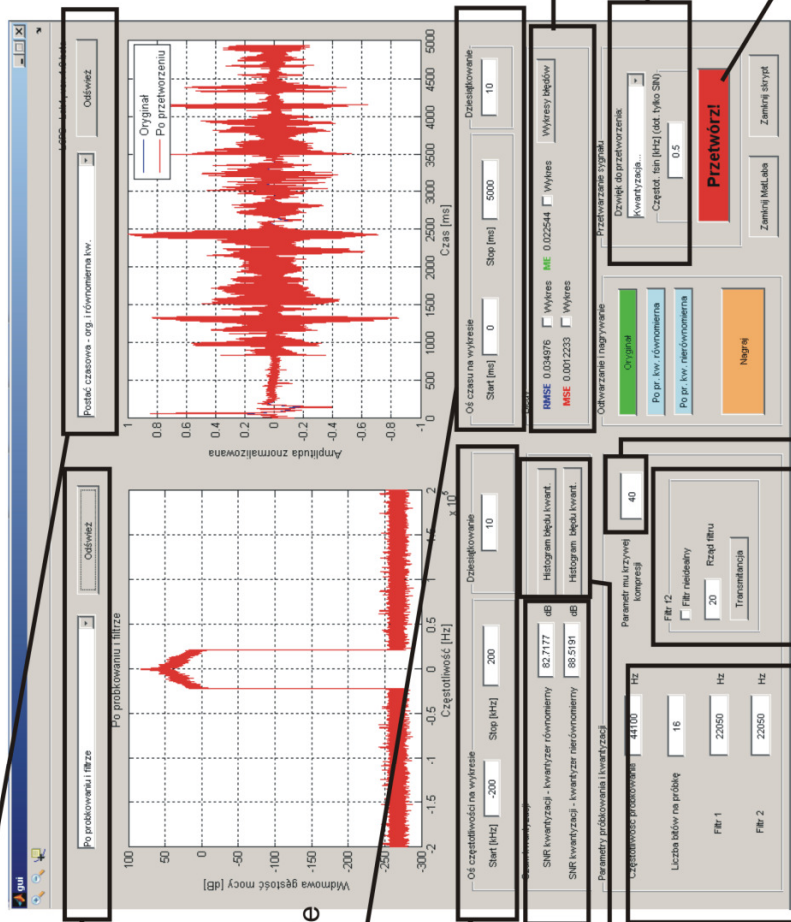
Wyświetla wyliczony SNR

Wyświetla wykres histogramu błędów kwantyzacji

Parametry próbkowania i kwantyzacji

Filtr 2 wyliczany jako FIR zadanego rzędu

Parametr μ krzywej kompresji

Wyświetla błędy przetwarzania oraz ich wykresy w dziedzinie czasu. RMSE (Root Mean Squared Error); MSE (Mean S. E.); ME (Mean Error).

Określa sygnał poddawany przetwarzaniu. Dla sygnału sinus, można zmieniać częstotliwość

Uruchamia przetwarzanie sygnału

Rysunek 3. Okno aplikacji wraz z opisem poszczególnych elementów

2 Polecenia do wykonania

2.1 Próbkowanie

2.1.1 Sygnał SIN o częstotliwości 600 Hz

- a) Należy ustawić następujące parametry symulacji:
- sygnał przetwarzany: SIN, częstotliwość 600 Hz,
  - zakres osi czasu na wykresie od 0 ms do 20 ms,
  - zakres osi częstotliwości na wykresie od -4 kHz do 4 kHz,
  - filtr f_1 i f_2 na 650 Hz,
  - częstotliwość próbkowania na 1,4 kHz,
  - liczba bitów na próbkę 64.
- b) Należy wykonać następujące operacje:
- ❖ obejrzeć widmo przed filtracją i po procesie próbkowania
  - ❖ odsłuchać oryginał i sygnał przetworzony
- c) Zmienić częstotliwość próbkowania na 700 Hz; obejrzeć widma i odsłuchać;
Co się zmieniło i dlaczego?
- d) Filtr 2 ustawić na 40 kHz; odsłuchać sygnał i obejrzeć wykresy;
Co się zmieniło i dlaczego?
- e) Powtórzyć doświadczenie dla $f_s=10$ kHz; (aby lepiej zaobserwować zmiany ustawić oś wykresu częstotliwości na zakres od -39 do 39 kHz)
- f) Ustawić $f_s=45$ kHz; filtry ustawić na 100 kHz, zakres widma na -100 kHz do 100 kHz, zakres wykresu czasowego od 5 do 7 ms, **dzięciokowanie wykresu czasowego na 1.**
Jaki jest błąd RMSE? Czy odsłuchiwany dźwięk uległ poprawie? Jak wytłumaczyć obserwowane zjawisko?

2.1.2 Sygnał mowy

- a) Należy ustawić następujące parametry symulacji:
- sygnał nagrać, najlepiej wypowiadając zadanie (nie liczyć 1,2,3..),
  - filtr f_1 na 7 kHz,
  - częstotliwość próbkowania na 14 kHz,
  - **liczba bitów na próbkę 16.**
- b) Ustawić filtr f_2 (7 kHz) na **nieidealny** i zmieniać rząd filtru od 100 w dół do 5; odsłuchiwać sygnał po przetworzeniu i obserwować widmo po próbkowaniu i kwantyzacji;
Sporządzić wykres RMSE, MSE od rzędu filtru. Dla jakiego rzędu filtru jakość odsłuchiwanego sygnału staje się akceptowalna?
- c) Powtórzyć to samo dla innego sygnału mowy, np. inna osoba wypowiada inne zdanie; czy otrzymane rezultaty są identyczne?
- d) Powtórzyć dla tego samego sygnału co w p. 3), ale przyjmując filtr f_2 (nieidealny) 22050 Hz (filtr 1 również nastawić na wartość 22050 Hz) i $f_s=44.1$ kHz; Sporządzić wykres RMSE (od rzędu filtru) oraz odsłuchać, co uległo zmianie?
- e) Ustawić $f_s=44.1$ kHz, filtry na 22050 Hz (idealne). Zmniejszać f_s , kiedy aliasing zaczyna być słyszalny (dla jakiej f_s , jaki jest wtedy błąd)?

2.1.3 Podsumowanie zagadnienia próbkowanie

Czy RMSE jest **zawsze** dobrą miarą degradacji sygnału dźwiękowego?

2.2 Kwantyzacja

2.2.1 Nagrany sygnał mowy

- Dla nagranego sygnału mowy, dla standardowych parametrów (**najlepiej zamknąć skrypt i otworzyć go jeszcze raz**) obejrzeć histogramy błędu kwantyzacji dla kwanty zera nierównomiernego i równomiernego; wyniki skomentować, **dlaczego wyglądają właśnie tak?**
- Zmniejszać liczbę bitów kwantyzacji (od 16 w dół); sporządzić wykres SNR oraz RMSE od liczby bitów kwantyzacji (dla kwanty zera równomiernego i nierównomiernego); **przyjrzeć się zmianom widma (po próbkowaniu i kwantyzacji) i postaci czasowej, co można zaobserwować? Jaka jest różnica w postaci czasowej sygnału po przetworzeniu dla kwantyzera równomiernego i nierównomiernego? Odsłuchać sygnały (dla obu kwantyzatorów) przy różnej liczbie bitów na próbkę; skomentować odsłuch.**

2.2.2 Sygnał SIN

Wyznaczyć charakterystykę SNR od liczby bitów na próbkę dla kwantyzera równomiernego i nierównomiernego. Porównać wynik ze wzorem teoretycznym: $SNR_q \approx 1,761 + 6,02 \cdot q_{[dB]}$, gdzie q jest liczbą bitów przypisanych na kwantyzację poziomów.

Skomentować różnicę pomiędzy SNR dla kwantyzera równomiernego i nierównomiernego. Czy kwantyzator nierównomierny opisany krzywą (rys. 2) jest optymalny dla sygnału sinus? Jaki jest rozkład prawdopodobieństwa rozkładu amplitud dla sygnału sinus?

2.2.3 Wpływ parametrów krzywej kompresji na SNR

Dla sygnału mowy zmieniać parametr krzywej kwantyzacji μ (mu) od 0.01 do 255; sporządzić wykres SNR od parametru μ . **Jaki jest optymalny parametr? Od czego to zależy?**

2.3 Kwantyzacja i próbkowanie – odczucia odsłuchującego

2.3.1 Minimalizacja zasobów

Dobrać jak najmniejszą szerokość filtra, częstotliwość próbkowania, l. bitów na próbkę i rodzaj kwantyzera, aby dało się zrozumieć wypowiedane zdanie (pomimo zakłóceń). Do jakich wartości można zejść? Jaki jest wtedy SNR, RMSE ?

2.3.2 Minimalizacja zasobów bez utraty jakości

Wybrać sygnał muzyka. To samo co w poprzednim punkcie, tym razem jednak do momentu gdy nie słyszymy spadku jakości odtwarzanego sygnału. Wnioski jak w poprzednim punkcie.